

De gevaren van sensitivitytraining (ST)^{1, 2}

door J. I. van Baaren³

Inleiding

Hebt u wel eens van een ‘communicatiestoornis’ gehoord? Of, erger nog, hebt u daar onaangename ervaringen mee opgedaan? Als mensen om min of meer duistere redenen langs elkaar heen praten en door elkaar geïrriteerd worden, zonder aanwijsbare oorzaak, spreekt men ook wel van een communicatiestoornis. Communicatiestoornissen in een bedrijf kunnen schade toebrengen aan de productie en de rentabiliteit.

Vandaar dat de leiding van veel ondernemingen er alles aan gelegen is dergelijke stoornissen te voorkomen. Er bestaat in Nederland een Commissie tot Opvoering van de Productiviteit (COP)⁴, die zich indertijd met dit probleem is gaan bezighouden. Men kan zich indenken hoe verheugd deze commissie was, toen er zo’n 10 jaar geleden vanuit Amerika berichten kwamen over een nieuwe methode om de onderlinge menselijke verhoudingen te verbeteren. Aan de overkant van de Oceaan scheen deze met succes te worden toegepast op stafleden van bedrijven. De verbeterde omgang tussen de bedrijfsgenoten die volgens deze werkwijze behandeld waren, zou reeds behoorlijk ten goede gekomen zijn aan de productiviteit, terwijl het ziekteverzuim met sprongen zou dalen ...

Het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde in Leiden begon zich mede op aandringen van de COP in dit alles te verdiepen en zond een aantal sociaalpsychologen naar de VS om een studie te maken van dit nieuwe wondermiddel. Thans, na 10 jaar, begint deze methode een waar modeverschijnsel te worden in ons land, en in de pers leest men er tot nu toe vrijwel niets dan goeds over. De toestand is inmiddels reeds zo, dat iedere lezer van

¹ Tweede druk, 1986. Deze oude uitgave is slechts *deels* aangepast met nieuwe informatie. Houd dat in gedachten bij het lezen. - E. M.

² Hierbij moet opgemerkt worden dat ST in allerlei vormen kan voorkomen, van (ogenschijnlijk) onschuldige tot extreme vormen.

³ Meer over de auteur op [Wikipedia](#) (klik).

⁴ In 1950 werd voor het contact met het bedrijfsleven de Contactgroep Opvoering Productiviteit gevormd, die in 1962 is opgegaan in SER-verband onder de naam Commissie Opvoering Productiviteit van de Sociaal Economische Raad. De afdeling productiviteitsbevordering was tot 1964 een zelfstandige afdeling van het Ministerie van Economische Zaken. In 1966 ontstond door samenvoeging met de afdeling Industriële Ontwikkeling de hoofdafdeling Productiviteitsbevordering en Industriële Ontwikkeling. In 1992 werden de COP-experimenten, inmiddels omgedoopt tot Commissie Ontwikkelingsproblematiek Bedrijfsleven (COB) opgeheven, omdat men dacht dat de markt de verdere vernieuwing van management en organisatie wel zou overnemen. De COP gebruikte in de begintijd gelden uit de Marshallhulp, met als politiek motief dat verhoging van de arbeidsproductiviteit het beste wapen zou zijn tegen het communisme. - E. M.

dit geschrift de kans loopt met dit 'wondermiddel' te maken te krijgen, voor zover dit niet al geschied is.

De naam van het nieuwe tovermiddel is 'sensitivitytraining' (gevoeligheids-training). Het wordt op grote schaal beoefend tijdens bijeenkomsten van bedrijfsstafleden, politieagenten, studenten, soldaten, professoren, predikanten, nonnen, oudercommissies, scholieren, enz. Men ziet dat de toepassing al lang niet meer beperkt is tot het doel dat door de COP werd nagestreefd.

Wat is nu eigenlijk sensitivitytraining?

De Leeuwarder Courant van 7 november 1970 gaf de volgende definitie:

'ST is een rage waarbij vele mensen in groepsverband in retraite gaan om zich hun eigen geestelijke en lichamelijke mogelijkheden bewust te maken. Om zichzelf te bevrijden van innerlijke spanningen en complexen. Deze gevoelstrainingen vormen een combinatie van: yoga, biecht, psychodrama (J. L. Moreno), 'trip' zonder drugs, heilgymnastiek, geestelijke en/of lichamelijke striptease, oosterse meditatie, westerse emotie, getuigendienst van sekten. Hierbij is de mens een 'groepsdier'. Blijvende resultaten zijn er te weinig; blijvende schadelijke gevolgen te veel.'

Uit bovenstaande omschrijvingen - de ene uit de mond van een fervent voorstander, de andere uit die van een gematigde tegenstander - kan de lezer zich al een voorstelling maken van ST, die wij verderop in dit geschrift hopen aan te vullen.

Zenuwschokkend gezelschapspel

Van medische en geestelijke zijde zijn er ernstige bezwaren gerezen tegen ST, zowel in binnen- als buitenland. Vele malen is het namelijk reeds voorgekomen dat mensen na een ST-behandeling dermate van de kook waren dat er een dokter of psychiater aan te pas moest komen. Van de zijde van de voorstanders wordt als verweer aangevoerd dat in dergelijke gevallen er iets heeft ontbroken aan de 'voorselectie' bij de aspirant-deelnemers. In dit geschrift willen wij op de gevaren wijzen die ST - afgezien van goede of slechte 'voorselectie' - met zich meebrengt, die pas geheel duidelijk worden wanneer men weet uit welke breinen en bronnen de *oorspronkelijke* gedachte van deze werkwijze is voortgekomen. Maar laten wij eerst eens een poging doen zo'n ST-bijeenkomst te beschrijven:

Tijdens een ST-training, die dagen (soms wekenlang) kan duren, zit een aantal deelnemers in een grote kring bijeen, zonder 'beschermende' meubels tussen hen in. Daartoe aangespoord door de groepsleider (ook wel 'veran-

deringsagent' genoemd) geeft iedere aanwezige zijn innerlijk zoveel mogelijk bloot en vertelt over zijn slechte eigenschappen en 'zonden'. Daarna gaan de aanwezigen elkaar met ongezouten kritiek 'te lijf'. Aanvankelijk ontstaat hierdoor verwijdering en onderling wantrouwen tussen de slachtoffers; de emoties kunnen tot grote haatexplosies oplopen. Maar dan leidt de veranderingsagent heel omzichtig de gesprekken in de richting van een merkwaardig soort 'solidariteit' tussen de biechtelingen, gebaseerd op het van elkaar weten dat 'de ander' heus ook zo'n brave jongen (of meisje) niet is. Vervolgens wordt er gewerkt aan het opbouwen van een gemeenschappelijke 'groepsmoraal', wat er in de praktijk op neerkomt dat de groepsmoraal zal aansluiten bij de laagste individuele moraal die in de groep naar voren gekomen is. Vooral diegenen die in het gezelschap hun christelijk geloof, hun eigen moraal en fatsoen, huwelijkstrouw en vaderlandsliefde trachten hoog te houden (ook al falen ze daar soms in), krijgen het dan zwaar te verduren. De groepsleider brengt hun namelijk voorzichtig aan het verstand dat zij deze waarden - gezien hun eigen ontboezemingen - in de praktijk maar nauwelijks waar kunnen maken. En zo voelt de eerst zo standvastige hooghouder van de moraal zich steeds meer de grond onder de voeten wegzinken, en zal zichzelf een huichelaar gaan voelen. Het spreekt vanzelf dat de veranderingsagent bij het breken van de weerstand van een dergelijke 'fatsoensrakker' gesteund wordt door die deelnemers, die zo 'eerlijk en openhartig' erkend hadden dat hun moraal laag is. Het slachtoffer zal dan, na volledig door de ST-molen te zijn gegaan, zich een 'gebroken man' voelen en de overtuiging krijgen dat allerlei ouderwetse en kleinburgerlijke waarden als geloof, huwelijkstrouw enz. bij hem toch nooit veel om het lijf hebben gehad.

Maar daartegenover ervaart hij de troostvolle gedachte, samen met zijn lotgenoten te hebben gewerkt aan een waardevolle solidariteit van de groep. De door de veranderingsagent voorgestane 'nieuwe moraal' zal hem als de enig eerlijke voorkomen. Er zijn zelfs ST-technieken ontwikkeld waarbij het samenzijn door de groepsleider bewust geleid wordt in de richting van lichamelijk en seksueel contact tussen de deelnemers. Soms is spreken zelfs verboden (...). In een donkergemaakt vertrek wordt onderling contact gelegd door tasten en voelen, teneinde de deelnemers 'bewust te maken van elkaars lichamelijkheid'. Het is duidelijk dat op deze manier de meesten alle 'hoge moraal' ontzinkt, en zij van al hun vermeende zekerheden van trouw en fatsoen worden afgeholpen. Voor alle deelnemers is ST een schokkende belevenis. Degene die zich verzet en zich als verdediger van zijn geloof en zijn maatstaven weet te handhaven - en daarvoor is héél wat moed nodig - zal zich toch vernederd en verscheurd voelen, en bovenal: volkomen geïsoleerd. Men zal hem beschouwen als de 'neuroticus' van het gezelschap: onverdraagzaam, ouderwets en belachelijk. Degene die positief meedoet en zich niet verzet, denkt na afloop dat hij dankzij intens geestelijk en lichamelijk

contact met zijn groepsgenoten, en de gevonden groeps Moraal, er een 'nieuwe golflengte' bij heeft gekregen; hij zal nu veel beter met moeilijke medemens kunnen omgaan.

Wanneer dan blijkt dat de omgang in het dagelijks leven met huis- en bedrijfsgenoten juist verslechterd is, zal hij de schuld zoeken bij 'die anderen', die deze indrukwekkende 'inwijding' niet hebben ondergaan. Maar hij zal vooral de 'boze maatschappij' als schuldige gaan beschouwen, want deze wordt door de groepstrainers gewoonlijk als de ware vijand van het individu afgeschilderd. Bij velen wordt op deze wijze de kiem gelegd van wrok tegen de samenleving; men zal een geheel andere maatschappijvorm willen scheppen, desnoods met geweld, en ... de revolutionair is geboren. Iemand die zich intensief met ST had bezig gehouden, en er zelf meerdere malen aan deelnam, gaf aan wat zijn oordeel over ST was: 'ST maakt gezonde mensen ziek. De positief medewerkende deelnemer zal in zijn meningsvorming volkomen afhankelijk zijn geworden, zelfs onbewust, van de mening van de groep. Bij alles wat hij denkt of zegt, speelt onbewust de vraag: wat zou de groep ervan zeggen? Speciaal in tijden van nood of gevaar zal een dergelijk iemand uiterst moeilijk tot snelle besluiten kunnen komen, omdat hij de mening van de groep mist om op te steunen.'

De massamensen

En zo komt er, afgezien van de schadelijke gevolgen van ST voor de individuele slachtoffers, een nieuw gevaar om de hoek kijken. ST kweekt massamensen. Terwijl ST voorgeeft zich alleen bezig te houden met het opruimen van de *ge*-schillen tussen mensen, worden ook de ingeschapen verschillen aangetast die het wezen bepalen van elk schepsel Gods. ST is een onderdeel van het huidige streven op wereldniveau naar het uitwissen van grenzen. Men wil de barrières opruimen die er bestaan tussen volken, rassen, klassen, gezinnen, tussen man en vrouw, tussen planten en dieren, tussen dieren en mensen en tussen levensbeschouwingen en godsdiensten. ST dient het streven naar 'gelijkheid', een van de drie begrippen uit de bekende kreet: Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap. De Bijbel, de geschiedenis en de natuur leren ons dat een 'gelijkheid' die natuurlijke en ingeboren verschillen negeert, een onbestaanbare utopie is, even onbereikbaar als de '[kwadratuur van de cirkel](#)'. Zijn de grootste prestaties in de geschiedenis niet geleverd door mensen die zich door hun bijzondere eigenschappen juist onderscheidden van hun medemens? De schoonheid en doelmatigheid van de natuur berust juist op haar oneindige verscheidenheid, niet op gelijkheid. ST produceert massamensen, mensen zonder eigen persoonlijkheid of duidelijke eigen mening. De massamensen zal zich gemakkelijk buigen onder een harde dictatuur. Maar heeft onze ervaring met dergelijke regeringsvormen ons niet

geleerd dat dictatuur wel het laatste is waarnaar de zoekende mens behoort te streven?

De werkelijke oorsprong van ST

Van oude tijden af zijn er geheime genootschappen geweest die langs complotterende weg de staats- of wereldmacht nastreefden. De onbekend blijvende leiding had hiertoe vele pionnen nodig, die zij niet zonder meer voor hun doel gebruiken konden, maar wier geest eerst 'omgeturnd' moest worden. Dit gebeurde door 'geestelijke oefeningen', occulte trainingen, plechtigheden, inwijdingen enz. Wij vinden dergelijke methoden bij de Assassins, de Tempeliers, de Jezuïeten, de illuminati enz. Men heeft al deze vormen van hersenspoeling nodig om een groep mensen of een hele bevolking te kunnen manipuleren. Hierboven kon u reeds lezen dat de Amerikaanse NTL *zelf erkent* dat sensitivitytraining in feite hersenspoeling is. Ook vinden wij daar het woord 'zelfbeschuldiging'. En wie denkt bij deze twee woorden niet aan een dictatoriaal bewind? Herinnert u zich nog de rage van 'zelfbeschuldigingen' in de Sovjet-Unie onder Stalin? Hitler paste groepstraining met zelfbeschuldiging en hersenspoeling toe op de Duitse bevolking, onder de naam 'Kraft durch Freude', wat in feite niets anders was dan sensitivitytraining. De dictaturen van de Sovjet-Unie, Mao-China en Hitler-Duitsland pasten ST toe op de hele bevolking.

Er zijn echter een aantal verschillen met de ST-technieken die momenteel in het Westen zo'n opgang maken. De handtastelijke (nonverbale) methoden zijn en waren in de dictaturen streng verboden. Deze vorm wordt kennelijk gereserveerd voor de westerse wereld, waar de kunstmatige ondermijning van de seksuele moraal al zoveel afbreuk gedaan heeft aan de geestelijke en lichamelijke weerbaarheid van de jeugd - en dus ook van het leger. Aan de andere kant kenmerken de ST-vormen in de dictaturen zich weer door iets heel anders. De veranderingsagenten zijn daar namelijk zonder uitzondering agenten van de geheime politie, die mogelijke vijanden van het regime, en de voor hen zo gevaarlijke 'originele denkers', door het aanhoren van hun beschuldigingen en zelfbekentenissen, op die manier kunnen identificeren. Dit 'misbruik van het biechtgeheim' doet denken aan de praktijken van de Jezuïeten, die indertijd de gegevens afkomstig uit de biecht van invloedrijke personen gebruikten voor hun eigen streven naar wereldmacht. Dit is een methode die al duizenden jaren geleden door de Babylonische priesters in dienst van hun koning werd gebruikt.

De honden van Pavlov

De moderne grondslag van ST werd gelegd in de Sovjet-Unie door Ivan Pavlov, bekend om zijn psychologische proeven op honden. Pavlov ontdekte dat door bepaalde prikkels van buitenaf het gedrag van honden beïnvloed kon worden. De resultaten van Pavlovs onderzoeken worden tegenwoordig in de talloze centra van de zogenaamde 'gedragwetenschap' (een tak van de sociale psychologie) naarstig onderzocht. Men werkt vanuit de filosofie dat de mens een ontwikkeld dier is dat evenals zijn 'evolutionaire voorouders' afgericht kan worden. Wat Pavlov bij de honden vond, wordt nu in de gedragswetenschappen omgebouwd om te worden toegepast op de mens, het 'hoogste dier'. Uit Pavlovs naspeuringen waren reeds de hersenspoeltechnieken voortgekomen waarop GEPEOE-leider Beria in Stalins tijd zijn handleiding voor 'Psychopolitiek' baseerde. En zo zijn wij aangeland bij de denkwereld waaruit ST is voortgekomen.

ST is ontsproten uit breinen die een diepe minachting koesteren voor de mens als schepsel van God. Men ontkent het bestaan van God als Schepper en Gever van natuurlijke erfelijkheidswetten en staatkundige en morele wetten. Alle ondraaglijke dictaturen hebben zich bediend van een braintrust van dergelijke lieden. Het politieke einddoel van alle verwerpers van God als Schepper en Wetgever, die ieder mens een eigen waarde en eigen gezicht gaf, is: vorming van een wereldregering onder een streng dictatoriaal bewind. Daar een wereldregering pas te bereiken is bij timide, gelijkgeschakelde massamensen, die van hun vroegere morele en andere maatstaven 'verlost' zijn, en zich niet uit trouw aan gezin, geloof of vaderland weerhouden voelen, is het logisch dat de propagandisten van wereldeenheid, eenheid van godsdienst en alle andere vormen van 'gelijkheid', de ST hebben aangegrepen om heel specifiek geloof, fatsoen, moraal, trouw en vaderlandsliefde te ondermijnen, omdat deze dingen - meer dan alle andere - een wereldregering in de weg staan, zoals men van die zijde zelf toegeeft. En zo pleegt de veranderingsagent wanneer hij of zij bij een ST-zitting bereikt heeft dat er een door allen aanvaarde 'groeps-moraal' is vastgesteld, zijn slachtoffers een nieuw ideaal voor te houden dat hun nu illusoir gebleken 'oude moraal' kan vervangen. Dit ideaal betreft de 'uiteindelijke bestemming van de Mens' - men moet zich 'wereldburger' gaan voelen, zich losmaken van trouw aan gezin en vaderland, opdat de 'universele broederschap der mensen' de aardebewoners het volmaakte geluk zal brengen onder een wereldregering. En zo zien wij: ST dient een politiek doel.

Wereldregering

Het streven naar een werkelijke wereldregering die alle oorlogen en andere vormen van ellende blijvend moet uitbannen, is een van de meest aandachtstrekende verschijnselen van onze tijd. Hoewel het idee zelf al zo oud is als de wereld - denk aan de geschiedenis van de toren van Babel (waarschijnlijk een ziggurat) - opent onze tijd de praktische mogelijkheid daartoe als geen andere periode in het verleden. Massacommunicatiemiddelen en de ongelofelijke ontwikkeling van de techniek maken een wereldregering thans tot een haalbare werkelijkheid.

De afschuw van de moderne strijdmiddelen en de ingewortelde angst voor een grote oorlog maken de wereldbevolking geleidelijk rijp voor deze gedachte. Nationale gevoelens, geloof, moraal enz., vormen volgens de propagandisten van die ene wereld nog steeds de belangrijkste struikelblokken op de weg naar deze eenheid. Het is dus geen wonder dat de psychologische oorlogsvoering waarvan ST een onderdeel is, zich in de eerste plaats tegen deze waarden richt. De bijbelse profetie voorzegt de komst van een wereldheerser⁵, ook wel 'antichrist' (tegen of in de plaats van Christus) genoemd, die het geloof in God wil vervangen door de aanbidding van hemzelf. Door de hele Bijbel en de geschiedenis heen vinden wij de rode draad van alle pogingen van de van God afgevalen mens om een dergelijk wereldrijk te stichten. Wij noemden reeds de bekende geschiedenis van de torenbouw van Babel (Gen. 11). *Daar* werd de 'ene wereld' bijna bereikt: 'Dit is het begin van hun streven. Nu zal niets hun meer onmogelijk zijn' (Gen. 11:6). Vandaar dat God de volken uiteendreef door middel van de [spraakverwarring](#) (klik voor een artikel hierover op de website van het Logos Instituut). Hiermee herstelde Hij Zijn eigen richtlijn, die wij beschreven vinden in (Gen. 10:5, 18, 20, 25, 31, 32). Daar lezen wij dat Hij de aarde verdeelde onder de volken naar hun geslachten en hun talen.

Uit dit alles volgt dat Gods plan erop gericht was juist een wereldregering *buiten Hem om* te voorkomen (daarom kan een christen overigens ook nooit globalist zijn - E. M.). Deuteronomium 32:8 herhaalt Gods bedoeling op dit punt: 'Toen de Allerhoogste aan de volken hun erfenis toebedeelde, toen Hij de mensenkinderen van elkaar scheidde, heeft Hij de grenzen der volken vastgesteld (...).' Spreuken 22:28 zegt dat de 'aloude grenzen niet verlegd mogen worden'. Het is duidelijk dat indien onze generatie met haar ongeëvenaarde technische en psychologische hulpmiddelen een wereldregering zou instellen, de goddelijke bezwaren hiertegen nog duizenden malen groter zouden zijn dan in de tijd van de toren van Babel. Als er ooit sprake was van

⁵ Denk aan machthebbers als Napoleon of Hitler, die voorlopers waren van deze laatste wereld(ver)leider. - E. M.

‘Nu zal niets hun meer onmogelijk zijn’, is dat onze tijd. De Bijbel laat er geen enkele twijfel over bestaan dat elke poging tot wereldeenheid buiten God om, voordat Jezus Christus, de Messias van Israël, is teruggekomen om Zijn wereldheerschappij op aarde op te richten, in Gods ogen volkomen verwerpelijk is. Laten we dit goed voor ogen houden en ons niet laten misleiden door veelal uit zijn verband gerukte bijbelteksten over ‘eenheid’, die nooit op ‘de wereld’, maar steeds op de gemeente van Christus betrekking blijken te hebben.

Brock Chisholm, Kurt Lewin en de Verenigde Naties

Dr. George Brock Chisholm, psychiater, eerste wereldoorlogveteraan en de eerste directeur-generaal van de wereldgezondheidsorganisatie (WHO), werd in zijn streven naar een wereldregering krachtig bijgestaan door zijn vrienden Alger Hiss (1904-1996) en Abe Fortas (1910-1982). Alger Hiss wordt in Amerika ook wel de grootste landverrader aller tijden genoemd. Hij was hoofdadviseur van de doodzieke en gemakkelijk te beïnvloeden president Roosevelt tijdens de conferentie van Yalta, die op Hiss’ advies grote delen van de aarde uitleverde aan de communistische dictatuur. Diezelfde Hiss was de geniale ‘bouwmeester achter de schermen’ van de VN, waarvan de statuten grotendeels door hem werden samengesteld. Ook was hij de invloedrijke secretaris-generaal van de oprichtingsvergadering van de VN in San Francisco. In 1950 werd Alger Hiss als een communistische spion ontmaskerd en wegens meened gearresteerd. Zijn ware bedoeling was de Verenigde Naties omzetten in een wereldregering en een regeringsstelsel in te voeren dat als twee druppels water zou lijken op Stalins communistische dictatuur.

Abe Fortas werd door president Nixon ontslagen als opperrechter van het Amerikaanse hoogerechtshof wegens het aannemen van kapitaal en steekpenningen van de uitgevers van pornografische lectuur als beloning voor het vrijspreken van alle aangeklaagden in de ‘onzedelijkheidssector’. Als Hiss en Fortas dus Chisholms beste vrienden waren, zegt dit wel iets over diens oogmerken en mentaliteit. Bij Fortas stuiten wij op het verband tussen ST en de moderne seksrage, waarmee onze samenleving de laatste jaren wordt overstroomd. Zoals de betrokkenen zelf toegeven, kunnen ST en seksvoorlichting gezien worden als de twee bekken van een schaar, waarmee door dezelfde (verborgen) hand geknipt wordt. Vele figuren spelen een grote rol in beide stelsels en werken in groot verband aan de afschaffing van de ‘kleinburgerlijke en ouderwetse moraal’, waarmee niets anders bedoeld wordt dan de christelijke maatstaven van goed en kwaad. Steeds weer ontdekken wij bij de strevers naar wereldeenheid een bijzondere geïrriteerdheid tegenover huwelijksrouw, vaderlandsliefde, geloof in de God van de Bijbel en diens levenswetten, omdat deze sterker dan alle andere zaken de wereldeenheid

zouden belemmeren. Chisholms vriend Kurt Lewin, een Duitse psychiater, kreeg in Amerika dankzij de medewerking van mensen als Chisholm, Hiss en Fortas kort na de oorlog de kans om ST op wetenschappelijke wijze te ontwikkelen in het door hem en Leland Bradford gestichte [National Training Laboratories Institute](#) (NTL), waarvan Bradford vervolgens 25 jaar lang de directeur was. Bradford kwam ook naar Nederland voor enkele trainingscursussen, en het is mede aan zijn invloed te danken dat Nederland thans na de VS het land is waar ST de grootste en stormachtigste ontwikkeling doormaakt en het meest omvangrijke opleidingsprogramma heeft.

ST en seks

De Amerikaanse moedervereniging van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) draagt de naam SIECUS en maakt het op vele terreinen nog bonter dan haar Nederlandse dochter en imitator. SIECUS heeft met groot succes - gefinancierd met grote bedragen uit belastingvrije stichtingen zoals de Ford- en Rockefeller Foundations - geijverd voor seksopvoeding op scholen, ja, zelfs op kleuterscholen. De grove en stuitende wijze waarop deze 'lessen' worden gegeven doet het ergste vrezen voor de mentaliteit van de komende generatie, wier denkbeelden en gevoelens op dit precare terrein verwrongen en misvormd worden in hun meest kwetsbare levensperiode. Brock Chisholm stond steeds in nauwe relatie tot SIECUS. Dr. Frank Calderone, eigenaar en leider van een theater, berucht om zijn pornoshows, behoorde tot Chisholms staf. De vrouw van deze theaterdirecteur, die een vermogen verwierf in de pornobusiness, is wijlen Mary Calderone (1904-1998), het voormalige militante hoofd van SIECUS. Zij beweerde dat de door haar geleide instelling de Amerikaanse jeugd wil beschermen tegen de pornografie - over huichelarij gesproken! Het hier gesignaleerde verband tussen ST en seks is geen verzinsel van de tegenstanders van de nieuwe moraal. In het maandblad *Look* van april 1969 stelt ST-deskundige professor Gerard Neubeek namelijk duidelijk vast dat ST en seksopvoeding onverbrekelijk bij elkaar horen en precies hetzelfde doel dienen. Hij gaf zelfs toe dat sensitivitytraining de slachtoffers *zeker niet gevoeliger* maakt, maar juist *ongevoeliger* (sensitivitytraining betekent immers 'gevoelheidsoefening').

Navolgers van Bileam

Kunstmatig opgevoerde belangstelling voor seks, gepaard gaande met de stelselmatige ontluistering van de werkelijke zin en schoonheid ervan, heeft door de hele geschiedenis heen een politiek doel gediend dat op één lijn gesteld kan worden met spionage, sabotage of 'vijfde colonne'-werk. Het is een

middel in de hand van een gevaarlijke binnen- of buitenlandse vijand tot ondermijning van de geestelijke weerbaarheid van een volk. De occulte bijbelse profeet Bileam was hierin zeer bedreven. Toen zijn occulte vervloeking tegen Israël mislukte, doordat God de boze machten tegenhield, gaf hij Israëls vijand de raad de militaire kracht van Gods volk te breken door hen te verleiden 'ontucht te plegen met de dochters van Moab' (Num. 25:1; Openb. 2:14). Soortgelijke praktijken zijn toegepast tijdens de Dertigjarige Oorlog in Emden en bij vele andere gelegenheden. Ook de huidige 'seksbaronnen', de 'nieuwe moraal'-predikers en -pastoors, benevens medici en psychiaters, die hun vakkennis misbruiken, staan bewust of onbewust in dienst van de krachten die de westerse democratische verworvenheden van binnenuit willen vernietigen. Zij spelen een rol die vergelijkbaar is met die van de NSB voor de tweede wereldoorlog in ons land. Door hen wordt de intocht van de vijand, respectievelijk diens 'vreedzame machtsovername', voorbereid.

ST in christelijke kerken

Er is dus een verband tussen ST, seks, politiek en wereldeenheden. Dat hierbij ook de eenheid van de religies een belangrijk doel is, spreekt vanzelf. Van daar dat bijvoorbeeld instellingen als de Wereldraad van Kerken niet vrij konden blijven van de ST-rage. In de leiding van de NTL, het Amerikaanse ST-hoofdkwartier, speelde een uiterst linkse dame, Cynthia Wedell, een grote rol. Enkele jaren geleden werd mevrouw Wedell gekozen tot president van de Nationale Raad van Kerken in Amerika (NCC), waarvan de denkwijze, tactiek en moraal in zoveel opzichten maatgevend zijn voor de Wereldraad van Kerken. De voorganger van Cynthia Wedell in de NCC was dr. Eugene Carson Blake, die van 1966-1972 president van de Wereldraad van Kerken was. Gezien de verwevenheid van de Wereldraad met de NTL baart het geen opzien dat op de conferentie van deze Raad in Uppsala (Zweden) in 1968 ST en seks aan de orde van de dag waren. ST wordt ook al op grote schaal in kerkelijke kringen geïntroduceerd. Onder het mom van 'nieuwe vormen van eredienst' wordt op vele plaatsen de 'christelijke naastenliefde' uitgeleefd in ST-zittingen. Een Amerikaanse moderne dominee verklaarde onlangs in dit verband: 'De koude kerkdiensten willen wij hiermee warmer en menselijker maken. Reeds te lang zijn de tien geboden met hun irriterende 'gij zult niet dit en gij zult niet dat' een struikelblok geweest voor het ware onderlinge begrip van de kerkgangers.' In *Hervormd Nederland* van 5 juni 1971 gaven ds. J. Lugtigheid, dr. W. Zijlstra van *Zon en Schild* en anderen hun getuigenissen over de waarde van ST in de pastorale zorg. In kerkelijk Nederland denkt men nu eenmaal in groeiende mate dat de mensen beter geholpen kunnen worden met methoden afkomstig uit een wel zeer onbijbelse wereld dan met het bijbelse evangelie. ST wordt zelfs aanbevolen door Billy Graham, die in zijn blad *Be-*

slissing van januari 1969 een lans brak voor ST ten dienste van de evangelie-verspreiding. Men ziet aan dit alles hoe groot de waarlijk hypnotische kracht moet zijn die van dit moderne gezelschapsspel uitgaat.

Esalen

In ons land staat Carl Rogers⁶ bij de ST-mensen in hoog aanzien. Een aantal psychotherapeuten noemde hun organisatie naar hem: Vereniging van Rogeriaanse Therapie. Een andere Esalenman was William Schutz (1925-2002), die geloofde in de 'innerlijke goedheid van de mens', wat onder andere blijkt uit de titel van een door hem geschreven boek over ST, namelijk *Blij*, dat in het Nederlands werd uitgegeven door de NVSH. Ook hier zien we dus weer het verband tussen ST en seks. De immorele 'blijheid' van Schutz doet echter wel bijzonder veel denken aan de 'Freude' van Hitlers versie van ST, bekend onder de naam 'Kraft durch Freude'.

De politieke denkrichting op Esalen is sterk links-radicaal, terwijl de seksuele moraal van SIECUS er in alle toonaarden wordt gepredikt en toegepast. Een andere leidende figuur van Esalen was Virginia Satir (1916-1988), die het huwelijk wilde vervangen door een opzegbare overeenkomst van maximaal 5 jaar. Bij ontbinding ervan dienden volgens Satir de kinderen niet aan een van de ouders maar aan getrainde vakpedagogen te worden toevertrouwd, want 'dat gezeur over de band-des-bloeds tussen kinderen en ouders moest nu maar eens uit zijn'. Op kosten van de Ford Foundation stelde Esalen destijds een plan op tot vernieuwing van het humanistisch onderwijs. Het programma omvatte sensitivitytraining in haar meest handtastelijke vorm, toe te passen op de schooljeugd. Dr. Kreitzer, destijds als psychiater verbonden aan Esalen, deelt de mening van Rogers: 'Wat goed is voor zieken, is nog beter voor gezonden.' Hij tracht zijn patiënten gezamenlijk te genezen door hen allen de kleren te laten uittrekken, want zoals hij zegt: 'Gemeenschappelijke naaktheid is een prima middel om het verschrikkelijke gevoel van eenzaamheid te doorbreken.'

Het zou volgens Kreitzer een grote zegen zijn voor de grote 'zwijgende meerderheid' wanneer zij allen deelnamen aan ST-naaktbijeenkomsten. Hier weer het zelfde verschijnsel: ST moet uiteindelijk de hele bevolking omtur-
nen.

⁶ Rogers was een van de eerste leiders van het Esalen Instituut. Andere vroege leiders waren Linus Pauling, Buckminster Fuller, Timothy Leary, Virginia Satir, B. F. Skinner en Arnold Toynbee. - E. M.

Auroville

De stichter van Esalen, Michael Murphy, deed zijn ideeën op in een van de merkwaardigste steden ter wereld. In India, aan de kust van Coromandel, ligt de voormalige Franse koloniale stad Pondicherry, waarvan een nieuwe buitenwijk de naam Auroville draagt. De 'progressieve' Franse architect Roger Anger begon van Auroville een 'magisch esoterische' droomstad te maken, waarbij hij zijn meest fantastische 'Nieuwe Babylon'-achtige ideeën mag botvieren. Auroville is een internationaal en interraciaal centrum waar jonge mensen vanuit de hele wereld bijeenkomen om zich met behulp van de oosterse mystiek, in combinatie met de modernste technieken te laten doordringen van het nut van één wereldgodsdienst en één wereldregering. In deze stad van de 'komende mens van de 21^e eeuw' worden de kinderen volgens een heel nieuw systeem opgevoed, niet slechts tot wereldburgers, maar zelfs tot 'heelalbewoners'. Men legt hier namelijk een buitengewone belangstelling aan de dag voor de ruimtevaart, die men ook filosofisch en mystiek probeert te benaderen.

Auroville geeft een 'mystiek esoterisch' blad uit, met de merkwaardige naam *Equals One (Is gelijk één)*, waarin de wegen worden aangegeven waarlangs de jeugd moet 'evolueren' tot de nieuwe interplanetair denkende 'toekomstige mens'. Hiervoor wordt ruimschoots gebruikgemaakt van meditatie en natuurlijk yoga. Men gelooft in deze stad algemeen in reïncarnatie (zielsverhuizing).

In *Equals One* nr. 4 (1968) lezen wij onder andere de volgende uitspraak: 'Laten wij onze kinderen behandelen als vleesgeworden goden. Doop hen in de vuren van de Geest. Laten wij hen inwijden in de geheimen van alle vormen van extase. De bestemming van de Mens is om goddelijk te zijn.'

Sri Aurobindo en de wereldmoeder

Vele hippe figuren, ook in ons land, hunkeren reeds lang naar het geheimzinnige India en hebben er 'alles' voor over om eens de droomstad Auroville te zien, waar de mens van de toekomst wordt voorbereid. De grondlegger van Auroville, naar wie de stad genoemd is, was de Indische wijsgeer Sri Aurobindo (1872-1950), een yogi die nog altijd bewonderd en geëerd wordt, maar die in 1908 nog in Engeland als marxistisch socialist wegens het plegen van bomaanslagen gearresteerd werd. Hij was, evenals Gandhi, fel gekant tegen het Britse bewind in India, maar had een afkeer van Gandhi's oprecht gemeende geweldloosheid, wat reeds wordt geïllustreerd door zijn neiging bommen te gebruiken.

Later kreeg Aurobindo 'van gene zijde' door 'stemmen' de opdracht naar de stad Pondicherry te gaan, dat toen als Franse enclave buiten het door hem

zo gehate Britse bestuur viel. Hier zou hij een centrum stichten dat de wereld zou veranderen. Zijn boeken werden hem door de geestenwereld gedicteerd. Zoals hij het zelf uitdrukte: 'Ik schrijf vanuit de mentale stilte, en wat ik schrijf, wordt mij van bovenaf, kant en klaar gegeven.' Ook speelde hij steeds met de reeds eerder gesignaleerde verwachting van de 'komende mens'. Zo schreef hij eens: 'De komst op deze aarde van een nieuw menserras - hoe wonderlijk dit verschijnsel ook moge lijken - kan een praktische werkelijkheid worden.'

Reeds bij zijn leven ontwikkelde Auroville zich tot een internationaal jeugdcentrum met alle mogelijk sport- en handenarbeidaccommodaties, een 'opvoedingscentrum' van schokbeton, parken en tuinen, waarin thans (...) de jongens en meisjes op militaire wijze wordt geleerd te marcheren. Bepaalde uitverkorenen worden in Auroville opgeleid in de tovenarij en magie, en onder andere in het omzetten van geest in stof (en omgekeerd), wat men 'transmutatie' noemt. Verder bekwaamt men zich in het zonder schade kunnen gebruiken van enorme doses opium, in het oproepen van geesten, 'uittrekkingen', enz. enz. Aurobindo's biograaf vertelt onder andere over deze 'godsmen' dat na zijn sterven in 1950 zijn lijk nog 90 uren 'licht uitstraalde' (...). Het was deze Sri Aurobindo die Michael Murphy opleidde en inspireerde tot de oprichting van het Californisch instituut Esalen (genoemd naar een uitgestorven Indianenstam), waarvan Murphy vandaag de dag trustee is (medebeheerder). Maar de grote uitbreiding van Auroville en erkenning op wereldniveau kwam voornamelijk door de prestaties van zijn weduwe, Mirra Alfassa (1878-1973), die altijd gezien werd als de geheimzinnige koningin van de planetaire stad. Zij stond algemeen bekend als een groot profetes, en men noemde haar 'De wereldmoeder' (...). Allerlei occulte groepen in de hele wereld, zoals theosofen, aanhangers van de Soefibeweging, enz., zagen haar als een 'groot licht' en organiseerden bedevaartstochten naar haar verblijfplaats. Auroville wordt door de leiding gezien als een 'symbolisch centrum en een laboratorium vanwaaruit de transformatie van de mens en de wereld zal worden voorbereid.' In de Planetaire Stad vinden wij dus een duidelijke combinatie van de volgende elementen: oosterse mystiek, yoga, spiritisme, reïncarnatieleer, marxisme, één-wereld, gekoppeld aan grote kennis van de modernste wetenschappen en nieuwe uitvindingen, speciaal op het gebied van de ruimtevaart. Men legt, zoals meer occulte richtingen doen, een verband tussen de ruimtevaart en de komst van de buitenaardse 'nieuwe mens' van de 21^e eeuw.

Wie betaalt alles?

En waar komt het geld vandaan dat Auroville in zo overvloedige mate blijkt te ontvangen? De lezer zal niet meer verrast zijn te vernemen dat in het begin

de belangrijkste financier van dit alles UNESCO was, de culturele dienst van Alger Hiss' Verenigde Naties (vandaag de dag moeten inwoners zelf ook bijdragen aan de financiële lasten; de Indiase overheid, die Auroville bezit, draagt slechts in beperkte mate bij; er wordt vandaag de dag ook winst gemaakt door de verkoop van allerlei producten). En zo wordt nergens op aarde de toekomstige wereld- en heelalburger beter 'ingewijd' en 'verlicht' dan in Auroville en Esalen, waar men probeert wáár te maken dat de optelsom van alle volken, individuen en rassen der aarde 'is gelijk één' moet zijn ('Equals One'). Wij zijn hier beland bij het Kremlin, het Mekka van de over de wereld voortschrijdende mode der sensitivitytraining. Op Esalen en haar filialen - die worden aangeduid met de Indische naam 'ashrams' (trainingsplaatsen) - worden de ST-veranderingsagenten in grote aantallen gekweekt om hun antichristelijke en één-wereld-ideeën te kunnen uitzaaien in de denkwereld van argeloze (Nederlandse) officieren, stafleden of predikanten. De internationaal bekende specialist op het gebied van hersenspoeling, die ook het woord 'brainwashing' heeft bedacht, Edward Hunter, schreef in zijn standaardwerk *Hersenspoeling: van Pavlov tot Powers* het volgende: 'De grootste bedreiging voor onze samenleving, namelijk het scheppen van een nationale neurose, is momenteel de rage van zelfbekentenissen in groepsverband' (ST). Wij menen door het vermelden van de ware oorsprong van sensitivitytraining het grote gevaar van deze geestelijke mode voldoende te hebben aangegeven. Dit gevaar gaat oneindig veel dieper dan wat men meestal als bezwaren tegen ST hoort aanvoeren, namelijk het feit dat veelal 'labiele karakters' erdoor uit hun evenwicht raken. ST is een belangrijk wapen in het grote arsenaal waarmee vandaag de dag onze christelijke en democratische erfgoederen en verworvenheden tot in de kern worden aangetast. ST staat in dienst van een wereldregering in voorbereiding. De Bijbel noemt deze wereldregering: het rijk van de antichrist, waar hij de enig getolereerde god zal zijn.

De toestand in Nederland

Wij zeiden reeds dat ST in geen ander West-Europees land zo is aangeslagen als in Nederland. Na Leland Bradfords optreden hier te lande, zond het Nederlands Instituut voor Praeventieve Geneeskunde (NIPG-TNO) enkele sociaalpsychologen naar Amerika, waar-onder mevrouw M. Schröder, om in de ST-'ashrams' en bij NTL de nodige kennis op te doen. Vervolgens nam het NIPG-TNO de studie van ST krachtadig ter hand onder leiding van prof. J. A. C. de Koek van Leeuwen, mevrouw Schröder, en R. v. d. Vegt.

En zo begon ST - veelal onder auspiciën van de Commissie Opvoering Productiviteit (COP) - met haar triomftocht in ons vaderland. In ons land was er

een belangrijke 'ashram' in Egmond (tegenwoordig is dat OSHO⁷), waar NIPG-TNO, de Zaanse Stichting voor Bedrijfspsychologie en Personeelsbeleid (tegenwoordig de ZSgroep), en het Bureau Bosboom & Hegener (thans ATOS Consulting) en anderen regelmatig groepstrainingen organiseerden voor stafleden van bedrijven.

Bekende ST-veranderingsagenten in Nederland, behalve de hierboven genoemde personen, zijn⁸ onder andere J. F. van Ravenzwaaij, Mimi Bremer en dr. K. Nijkerk (1926-2007). De laatste was wetenschappelijk hoofd-medewerker aan het Instituut van Wetenschap der Andragogie, aan de universiteit van Amsterdam. Het woord 'andragogie' betekent letterlijk: 'opvoeding van volwassenen', ter onderscheiding van 'pedagogie', of 'opvoeding van kinderen'. Nijkerk was tevens de centrale figuur van de TSR (Trainers in Sociale Relaties), een vereniging waaraan alle in Amerika opgeleide groepsleiders zijn verbonden. TSR geeft het blad *Wisselwerking* uit. Nijkerk was een van de pioniers van de introductie van de praktijk en theorie van de groepsdynamica in Nederland.

Het Instituut voor Sociale Psychologie van de Utrechtse universiteit organiseert vele aan ST gewijde interuniversitaire conferenties voor studenten en professoren. Over de Nederlandse Vereniging van Rogeriaanse Therapie spraken wij reeds. Het Gereformeerd Hervormd Jeugdcentrum De Drieburg⁹ te Driebergen begon ook met ST, terwijl het Hervormde Kerk en Wereld in dezelfde plaats - bekend om het *Kosmocomplot* van Piet Reckman (1928-2007) - ook al regelmatig als ST-ashram werd gebruikt. Ook wordt er in ons land sinds jaren een ST-vorm volgens de 'voel- en tast'-methode gepropageerd door Arthur Hesselbach.¹⁰ Onder de indrukwekkende naam van 'Xoelapepel' bedrijft men dit in Amsterdam, Utrecht en Den Haag, onder andere in het YMCA-centrum. Door middel van 'gymnastische' bewegingen onder geheimzinnige belichting, werkt Xoelapepel aan de bevordering van de 'intermenselijke relaties'. Hesselbach ontleende zijn ideeën aan een Amerikaanse film, *High zonder LSD*, een naam die voor zichzelf spreekt. Het antroposofisch Nederlands Pedagogisch Instituut voor het Bedrijfsleven¹¹ in Zeist - ook al een Nederlands 'Esalen' - werft deelnemers voor ST-cursussen door onder andere een circulaire waarin gezegd wordt dat gewerkt wordt volgens de methode van Rudolf Steiner, de grote antroposofische voorman. Steiner kon, zoals hij zelf vaststelde, de mensen niet gebruiken zoals ze waren; hij moest hen eerst 'vormen'. Hiertoe schreef hij een leergang 'occulte training',

⁷ Website: <https://humaniversity.com>

⁸ Bedenk dat deze brochure in 1986 geschreven is en slechts ten dele met nieuwe gegevens is aangepast. - E. M.

⁹ Dit gebouw is nu een rijksmonument en doet dienst als kantoor. - E. M.

¹⁰ Hesselbach overleed op 7 augustus 2014. - E. M.

¹¹ Thans het NPI instituut voor organisatieontwikkeling. - E. M.

die thans blijkbaar goed te pas komt bij de ST-beoefening. Steiner werd bij zijn leven, evenals Sri Aurobindo, geleid door 'stemmen uit het dodenrijk'. Hij verzette zich tegen de zwarte magie van de theosofie, maar propageerde de witte magie, die bijbels gezien even verwerpelijk is. Door talloze geheime en occulte genootschappen werd Steiner indertijd als een 'verlichte ingewijde' gezien, bij wie men de hoogste wijsheid deelachtig kon worden, zoals later het geval was bij Mirra Alfassa, de wereldmoeder van Auroville. Ook heeft Steiner zich in het begin van de vorige eeuw bijzonder ingespannen om zelf het hoofd te worden van alle maçonnieke instellingen in Europa, wat echter mislukte door het verzet van de Britse Vrijmetselarij. Zijn invloed herleeft thans bij de door het Zeister Instituut georganiseerde ST-zittingen, die gehouden worden in een andere Nederlandse ashram: het centrum De Baak in Noordwijk.

Ook Auroville heeft een Nederlands filiaal.¹² In De Kosmos te Amsterdam, waar de activiteiten zich bewegen rond drugs, seks, revolutie, meditatie, yoga en mystiek, werd reeds een tentoonstelling gehouden, gewijd aan de Planetaire Stad, aan Mirra Alfassa en Sri Aurobindo. Het Aurovilse blad *Equals One* heeft een Nederlandse tegenhanger - in zeer verschrompelde vorm - dat de naam *Futiel* draagt. Redactrice hiervan is de in Auroville verblijvende Miss van Vliet. Verder is er geen universiteit in Nederland waar ST niet sterk in de belangstelling staat. En zo zullen er weinig mensen in ons land zijn die, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, niet te maken zullen krijgen met sensitivitytraining. Deze rage heeft namelijk in ons land zijn hoogtepunt nog lang niet bereikt.

Terug naar Brock Chisholm

Het genoemde jeugdcentrum De Drieburg te Driebergen gaf onlangs een aantal gebundelde artikelen uit over sensitivitytraining, bestaande uit overdrukken uit diverse bladen, waaronder het RK-blad *DUX*, en *Intermediair*. In deze stukken troffen wij een artikel aan van de hand van drs. F. H. J. Smulders. De schrijver laat hierin duidelijk blijken hoe graag hij ST een grote rol zou zien spelen bij het grondig omkeren van de 'boze maatschappij' waarin wij leven. Verder voorspelt hij dat als er in ons land ernstig verzet tegen ST zou gaan rijzen - wat er overigens nauwelijks is momenteel - deze verwacht kan worden uit de 'fascistoïde' hoek (!). Wie dus strijdt voor het geloof, vaderlandsliefde, fatsoen, huwelijkstrouw en moraal, en uit dien hoofde tégen ST is, krijgt dus bij voorbaat het etiket 'fascist' opgeplakt! Smulders weet kennelijk niet dat de grote fascist Hitler ST door zijn 'Kraft durch Freude' op de Duitse bevolking toepaste. Wij zijn benieuwd of Smul-

¹² Tegenwoordig 'Auroville International Nederland (AVI NL) in Nijmegen.

ders in de jaren 1940-45 de Nederlandse strijders die de Nederlandse geestelijke verworvenheden met inzet van hun leven trachtten te verdedigen tegen het Hitlerfascisme had durven uitmaken voor 'fascisten'! Smulders schrijft in zijn artikel overigens nog een merkwaardige opmerking, die hier op neer komt: iedere lezer van zijn artikel kan aan de mate van afkeer die hij tegen ST voelt opkomen, zijn eigen geestelijke gestoordheid afmeten. Anders gezegd: hoe minder enthousiast u bent over ST, hoe neurotischer en minder geschikt voor de samenleving u moet zijn. Hier komt opnieuw de duidelijke dictatoriale bedoeling die achter de hele ST-rage steekt openlijk naar voren. En zo sluit de cirkel zich. Want met Smulders' denkwijze, die hij botweg zonder enige vorm van bewijs poneert, zijn wij terug bij de grote man die aan de wieg van ST stond, namelijk dr. Brock Chisholm, die immers verkondigde dat de christelijke maatstaven inzake goed en kwaad de hoofdoorzaak zijn van alle geestelijke gestoordheid. Hij behoorde tot hen die menen dat de algemene geestelijke volksgezondheid slechts bereikbaar is bij een mensheid die een wereldregering wil aanvaarden.

Wie zich ergert aan ST omdat daar geloof, moraal, huwelijkstrouw en vaderlandsliefde stelselmatig op losse schroeven worden gezet, is in de ogen van Chisholm en diens volgelingen ook in Nederland, een neuroticus en een gevaar voor de samenleving ...

Een nieuwe religie

ST is goed op weg een nieuwe godsdienst te worden. Het probeert geloof en kerk te verdringen, respectievelijk te infiltreren, en biedt de deelnemers geestelijke belevenissen die zij in een aftands christendom zo 'missen'. ST leidt immers tot geestelijke ervaringen die vergelijkbaar zijn met dat wat drugsgebruikers en bezoekers van occulte seances najagen: ervaringen die men inderdaad niet zal opdoen in een bloedarme kerk, waar bijvoorbeeld de voorganger zijn twijfel over het feit of God wel echt bestaat, over zijn toehoorders uitstort.

Ongetwijfeld zijn er in ons land bonafide ST-propagandisten, die werkelijk menen de mensen te verlossen van hun communicatiestoornissen. Maar hun middel, dat vele malen erger is dan de kwaal, kan de oorzaak van onderling onbegrip tussen de mensen *niet* wegnemen omdat men voorbijgaat aan de werkelijke oorzaak: de mensen vervreemden van elkaar omdat zij van God vervreemd zijn. Noch de VN, noch een verenigde wereldkerk, noch een sociaal evangelie, noch ST kunnen deze breuk herstellen. Het ware geneesmiddel is een grote geestelijke opwekking. Het gebed dat hiertoe zal leiden, vinden we kort samengevat in Jeremia 31:18 en Klaagliederen 5:21: 'Bekeer ons Here, dan zullen wij ons bekeren.'

De nieuwe mens

Bij het volgen van het spoor naar de oorsprong van ST zijn we steeds dezelfde termen tegengekomen: de ‘nieuwe mens’, ‘veranderen’ en ‘de nieuwe maatschappijvorm’. De veranderingsagenten van ST willen nieuwe mensen scheppen. Auroville en Esalen zoeken naarstig naar de ‘veranderde en nieuwe mens van de 21^e eeuw’.¹³ Ook Hitler en Che Guevara wachtten op deze ‘nieuwe mens’. De occulte groeperingen verwachtten de nieuwe mens, omdat de aarde nu het sterrebeeld ‘Waterman’ is binnengetrepen, hetgeen volgens hen moet leiden tot één wereld en één leider. De hardnekkigheid waarmee dit alles maar steeds weer naar voren gebracht wordt, verraadt een bijzonder sterke geestelijke macht achter dit alles. De Bijbel onthult ons deze macht: de tegenstander van God, die met zijn antichristelijke rijk, met aan het hoofd de grote ‘nieuwe mens’ (het ‘beest’ van Openb. 13) een veranderde samenleving voorbereidt. Hiertoe moeten de aardbewoners echter eerst worden omgeturnd. Op dit punt is Gods tegenstander zoals altijd de grote concurrent - maar vooral de imitator - van Jezus Christus, Gods Zoon, die eveneens Zijn wereldrijk op aarde voorbereidt en hiertoe veranderde mensen nodig heeft. De Bijbel zegt ons, hoe God hiertoe een gemeente van nieuwe, *veranderde* mensen wil vormen, voordat Hij Zijn Zoon naar de aarde terugzendt: ‘(...) wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken’ (Rom. 12:2); ‘(...) dat gij (...) de nieuwe mens aandoet’ (Ef. 4:23); ‘(...) zo ook wij in nieuwheid des levens zouden wandelen’ (Rom. 6:4). Behalve van de ‘nieuwe mens’ spreekt de Bijbel ook over ‘veranderen’: ‘(...) niet allen zullen wij ontslapen, maar allen zullen wij veranderd worden’ (1 Kor. 15:51); ‘(...) die ons vernederd lichaam veranderen zal’ (Fil. 3:21); ‘En wij allen (...) veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid’ (2 Kor. 3:18). Het zijn deze termen die door Gods tegenstander zijn ‘overgenomen’ en misbruikt. Wie werkelijk wil veranderen en een nieuw mens wil worden, zoals Israëls God dat wil en bedoelt, hoeft zich maar aan één richtlijn te houden: ‘Zo is dan, wie in Christus is, een nieuwe schepping’ (2 Kor.5:17). Dát is de vernieuwing die wij moeten nastreven; elke andere leidt ons op dwaalwegen.

Een laatste citaat over sensitivitytraining

Tot slot volgen nog enkele opmerkingen van een Amerikaans predikant, J. Lester McGee uit St. Louis. Hij beschouwt, blijkens zijn uitlatingen, sensitivitytraining beslist niet uitsluitend als een gelegenheid waar naaktloperij en

¹³ Ook Carl Rogers sprak in de jaren 1960 over zijn hoop dat er ‘een nieuwe mensheid zal opstaan die bevrijd zal zijn van alle religieuze banden’. Daarmee verklaarde ook hij zich impliciet tot een vijand van het christendom. - E. M.

zinnelijkheid worden bevorderd, waar men elkaar grof beledigt en frustreert, en waar gezonde mensen ziek vandaan komen. Hij onderkent bij vele trainers de oprechte bedoeling om de mensen te helpen, en in zekere zin geestelijk te bevrijden van ongezonde Victoriaans-preutse opvattingen en verkeerde vooroordelen. Over deze bonafide ST zegt hij: 'In de eerste plaats is ST typisch 'aardgebonden' en houdt zich voornamelijk bezig met het hier-en-nu. Bij beoefening van ST komen echter de slechtste aspecten van de romantiek naar voren, zoals de verwerping van het ouderlijk gezag en de maatschappelijke maatstaven. ST gaat uit van de dwaling dat de menselijke natuur zijn eigen kwalen kan helen, en dat alles wat de mens nodig heeft is dat de deur naar zijn innerlijk wordt opengegooid. Maar men negeert bewust de noodzaak dat de mens in de eerste plaats zijn innerlijk moet openen voor Hem die sprak: 'Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop.' Men weet niet, of wil niet weten, dat Hij nog steeds aan de deur van ons hart klopt en ... binnengelaten wil worden.

Bronnen

Gebundelde artikelen over sensitivitytraining, Uitgave *De Drieburg*, Driebergen. Hierin onder andere overgenomen een artikel uit *DUX*, mei 1969, en *Intermediair*, 2 april 1971

Hoe word ik een goede collega?, prof. J. de Kock v. Leeuwen, *Elsevier* 26 september 1970

Hervormd Nederland, 5 Juni 1971

Haagse Post, 10 oktober 1970

Avenue, januari 1972

Gooi & Eemlander, 3 juli 1971

Leven op gevoel, De Leeuwarder Courant, 7 november 1970

Bulletin *VABOO* - februari 1972

Circulaire Nederlands Pedagogisch Instituut, Zeist

Xoelapepel, de Telegraaf, 21 november 1970

Insecten in plastic, Emmanuel van Loggem, 1952

Lucis Magazine

The Beacon, Pre-Nicene Publication House, Londen, juli-augustus, 1970

Equals One, no. 4, 1968 en andere publicaties van Auroville

Sensitivity Training, Ed Dieckmann, The American Mercury, zomer 1967

ST Exposed and Opposed, Ed Dieckmann, The American Mercury, voorjaar 1968

Network for World Control, Ed Dieckmann, The American Mercury, winter 1969

In the Clutch of the Octopus, Ed Dieckmann, The American Mercury, zomer 1970

Sensitivity Goes to Church, Family Weekly, 9 augustus 1970

Give your Police the Facts, W. Cleon Skousen in Police Chief Manual, november 1967

Hate Therapy, Gary Allen, American Opinion, januari 1968

Our Youth: Achillesheel of the Nation, Myron C. Fagan, News Bulletin no. 143

Rondschrijven van ds. J. Lester McGee, St. Louis Congressional Records, 24 juni 1969

John Rarick Congressional Records, 20 april 1970, John Ashbrook

None dare call it treason, John A. Stormer

Psychopolitiek, Kenneth Goff